

V partizanih

... NEKOGA MORAŠ IMETI RAD ...

Po maturi je začel študirati medicino, vendar je študij med vojno opustil in odšel v partizane. Najprej je bil bolničar v štabu divizije, nato komisar čete in bataljona. Tudi v partizanih je pisal in objavljajal pesmi, vendar so nekateri menili, da so premalo borbene in preveč lirične. Trda vojna izkušnja je odločilno zaznamovala njegovo začetno poezijo. Pesmi iz tega obdobja so bile tiskane v raznih partizanskih glasilih. Njegova poezija je bila med ostalim partizanskim pesništvom toliko posebna, da ni zlahka prodrila vanj. Bila je preveč osebna, premalo udarna, včasih tudi preveč otožna. Kljub temu pa je med večino bralcev in poslušalcev njena priljubljenost naglo rasla. Po eni strani je bila njegova lirika s svojo motiviko in slogom zavezana normam partizanskega pesništva, po drugi strani pa je te norme očitno prebijala. Minatti je bil partizan, ki ni mogel drugače, kot da je po krutih poteh osvobodilnega boja in revolucije tovoril tudi svoje čiste pesniške sanje.

Sam je o odmevih na svojo poezijo dejal: »V partizanih niso bili zadovoljni z mojo liriko. Bila je premalo borbena in optimistična. Očitali so mi mehkobo, sanjavost in med podobnimi grehi še to, da se preveč vrtim okoli smrti. Za takratne razmere in pragmatične cilje taka poezija res ni bila najbolj uporabna.«

Po vojni je prevzel delo referenta za tisk in knjižničarja v Propagandnem odseku XXXI. divizije.

V prvi zbirki *S poti* je Minatti povezal kolektivno izkušnjo partizanskega boja z izrazito intimistično liriko, polno groze nad krutim časom, ki je značilna tudi za poznejše zbirke.

BELE GAZI

Bele gazi ...
Sneži, sneži. –
Pred nami vsa bela planjava.

Dolge so naše poti,
brezkončne te tihe noči. –
Daleč nekje spomin tava.

Mrzlo ko led je srce.
V noč trudna kolona gre.
Droben sneg naletava ...

NAIVNA ROMANCA

Za deklico vem, za deklico vem,
mlado kot šipek v cvetu,
kuštravo kot aprilski oblak
v vihrovem pomladnem letu.

Plamen v očeh, v nedrih greh,
v vetru šumeče krilo ...
Krilo šumeče in plamen v očeh!
Koga ne bi zmotilo?

Za deklico vem, za deklico vem.
Da bi ne vedel zanjo!
Odkar sem pogledal ji v svetle oči,
dan in noč mislim nanjo.

Pa ne mara za mé, pa ne mara za mé
deklica sinjeoka:
tako sva vsaksebi kot sivo morjé
in brezdanjost nebesnega loka.

A sivo morje ne požene nikdar
valov do neba visokega,
in svetlo nebo ne skloni se,
ne skloni do morja širokega.

Ivan Minatti

POHOD

Nad nami mesec čez nebo hiti.
Krajina je v veličastno luč zavita,
da od svetlobe nas v očeh skeli.

Po poti spremljajo nas bele smreke –
tovariši v samoti. Poti konca ni
ne mislim, trudnim, kot so trudne veke.

Počasi tipljemo v prosojno noč.
Za nami se izgublajo stopinje v snegu.
Samotne smreke, lahko, lahko noč,

mi gremo dalje, kakor gaz pred nami,
mi gremo kot deseti brat prostost iskat
razcapani, s tornistro, strojnico na rami.

KAKO NAJ SE TI PRIBLIŽAJO

Kako naj se ti približajo
te roke
- tako si krhka in plaha -,
da ne vznemirijo brstiča,
ki v tebi spi?

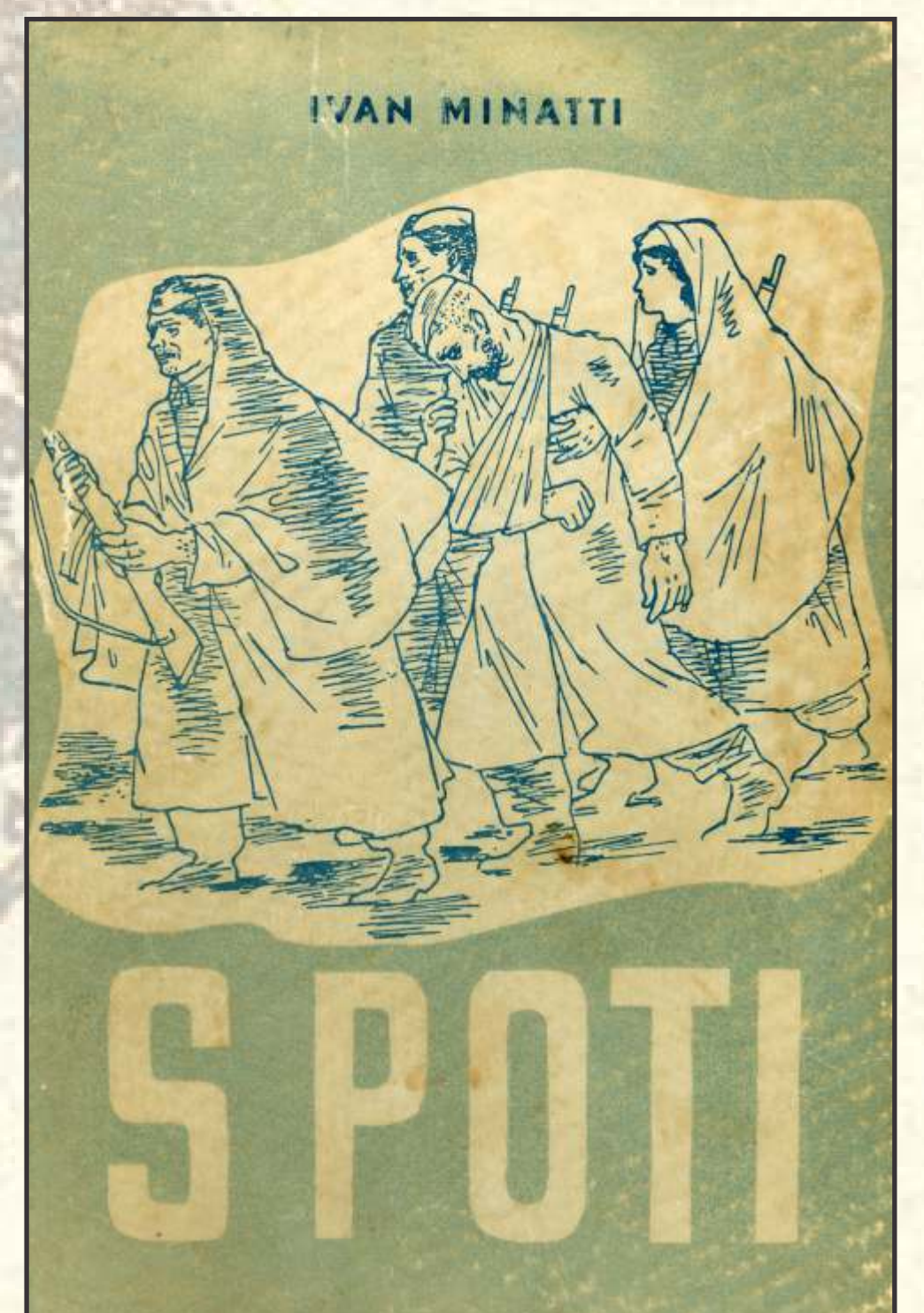
Kako naj ti šepetajo
ti pogledi
- tako nevedna, tako svetla si -,
da ne skale globine
tvojih zenic?

Samo vzgib vetra mi bodi
v tišini,
da trave v meni
spet vzvalove,
samo odsvit zarje
v temo,
da rože v meni trudne oči
spet odpro,
samo daljen daljen klic,
da samotno srce
spet vzdrhti,
da prisluhne
neslišnim stopinjam
vetra, zvezd, oblakov in ptic ...

Gledaš me.
Ničesar ne reci.

Arpad Šalamon: Svoboda (ex-libris)

Naslovnica njegove prve pesniške zbirke *S poti* iz leta 1947

Arpad Šalamon: Poljub (ex-libris)

Tudi v partizanih je pisal in objavljajal pesmi

... PA ČEPRAU TRAVE, REKO, DREVO ALI KAMEN ...